

Sygn. akt IV CSK 463/20

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z powództwa B. S., D. S., X. Y., Ł. S. i R. S.

przeciwko Gminie L.

o usunięcie niezgodności treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 31 maja 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w L.

z dnia 13 lutego 2020 r., sygn. akt II Ca (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od B. S., Ł. S., D. S., X. Y. i R. S. na rzecz Gminy L.
kwoty po 540 (pięćset czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powodowie B.S., D.S., D.S. , Ł.S. oraz R.S. wniesli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w L. z 13 lutego 2020 r. oddalającego ich apelację od wyroku Sądu Rejonowego w L. z 21 stycznia 2019 r., którym oddalono powództwo o usunięcie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym. Wpisana jako właściciel Gmina L. nabyła nieodpłatnie własność nieruchomości stanowiącej działki: nr 4/6, nr 4/7 oraz nr 4/8, przeznaczone pod budowę drogi publicznej, z dniem 27 maja 1990 r. na

podstawie decyzji komunalizacyjnej Wojewody (...), jako działkę nr 4/3 o powierzchni 16.867 m². Podstawę prawną nabycia stanowił art. 5 ust. 1 ustawy z 10 maja 1990 r. - przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 32, poz. 191). Działki nr 4/6, 4/7, 4/8 powstały w wyniku podziału działki nr 4/3 na mocy decyzji Prezydenta Miasta L. z dnia 2 grudnia 2015 r. Działka nr 4/4, o powierzchni 0,0375 ha, została nabyta przez pozwaną Gminę L. na mocy umowy nieodpłatnego przeniesienia własności nieruchomości z 16 kwietnia 2010 r., zawartej z Agencją Własności Rolnej Skarbu Państwa i powstała w wyniku podziału działki nr 4/2, na podstawie decyzji Prezydenta Miasta L. z dnia 10 lutego 2010 r. Na podstawie decyzji Wojewody (...) z dnia 10 grudnia 1994 r. nieruchomość stanowiąca działkę nr 4/2, o powierzchni 0,1250 ha została przekazana z zasobu Państwowego Funduszu Ziemi do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, którym dysponuje Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa. Podstawę prawną przekazania stanowił art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz zmianie niektórych ustaw. Poprzednik prawny powodów, J. S. był właścicielem działki nr 4, obręb 24, o powierzchni 2,0117 ha na podstawie aktu własności ziemi z 26 czerwca 1974 r. Jego wniosek z 10 grudnia 1986 r., złożony do Miejskiej Rady Narodowej w L. o przejęcie od niego gospodarstwa rolnego o powierzchni 2 ha został uwzględniony. Na podstawie decyzji Kierownika Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntami Urzędu Miejskiego w L. z 15 lipca 1987 r., nieruchomość położona w L., stanowiąca gospodarstwo rolne J. S. o powierzchni 2,0117 ha, obejmująca działki nr 4/1, 4/2, 4/3, obręb 24, arkusz 8, została przejęta nieodpłatnie na własność Skarbu Państwa z prawem do emerytury, z wyłączeniem działki nr 4/1, o powierzchni 0,2 ha, którą J.S. zachował na własność, natomiast działkę nr 4/2 o powierzchni 0,1250 ha zachował w dożywotnim użytkowaniu. Dnia 3 sierpnia 1987 r. stwierdzona została prawomocność decyzji 15 lipca 1987 r. Następnie została wydana decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z 15 lipca 1987 r. w sprawie przyznania emerytury J. S. z tytułu przekazania gospodarstwa rolnego Państwu. W ocenie Sądu, materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał żadnych podstaw do przyjęcia, iż decyzja administracyjna

Kierownika Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntami Urzędu Miejskiego w L. z dnia 15 lipca 1987 r. o przejęciu nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa stanowiła decyzję nieistniejącą. Decyzja ta spełniała wszystkie formalnoprocesowe przesłanki wymagane od zaistnienia takiego aktu. Odbiór decyzji o przejęciu nieruchomości przez Skarb Państwa pokwitowała C. Z., rodzona siostra J. S.

W skardze kasacyjnej powodowie zarzucili naruszenie przepisów postępowania tj. art. 244 § 1 k.p.c., naruszenie art. 6 k.c. i art. 253 zd. ostatnie k.p.c., naruszenie art. 387 § 2¹ pkt 1, 2 k.p.c. i art. 327¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. Ponadto zarzucili naruszenie prawa materialnego tj.: art. 33 § 4 k.p.a. (w brzmieniu obowiązującym w 1987 roku) poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji nieprawidłowe zastosowanie oraz „naruszenie prawa materialnego poprzez błędne niezastosowanie art. 10 ust. 1 u.k.w.h.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron (postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnili potrzebę przyjęcia skargi do rozpoznania wystąpieniem przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. to znaczy występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do pytania: „Czy w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym można skutecznie podnosić okoliczność nieistnienia decyzji wynikającą

z jej niedoręczenia jednemu uczestnikowi zgodnie z przepisami k.p.a. o doręczeniach, w sytuacji gdy decyzja ta ma wywołać wyłącznie skutek cywilnoprawny - przejście własności?”

W poglądach judykatury przyjmuje się, że wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 października 2015 r., I PK 19/15). Nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego taki problem prawny, którego rozstrzygnięcie nie miałoby żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w stanie faktycznym ustalonym przez sąd drugiej instancji, jak również nie zachodzi wtedy potrzeba wykładni przepisów prawa.

Sformułowane przez wnioskodawcę zagadnienie prawne nie spełnia powyższych wymagań, gdyż stanowi jedynie polemikę z uzasadnieniem wyroku Sądu II instancji oraz nie prezentuje żadnych argumentów, przemawiających za przyjęciem stanowiska skarżącego. Ubocznie wskazać należy, że zasadniczo przyjmuje się zasadę uwzględniania przez sądy powszechne skutków prawnych orzeczeń organów administracyjnych. Zasada ta ma swoje źródło w prawnym

rozgraniczeniu drogi sądowej i drogi administracyjnej, czego wyrazem są przepisy art. 2 § 3 i art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. oraz art. 16 i art. 97 § 1 pkt 4 k.p.a., a pod rządami Konstytucji RP z 1997 r., także w idei podziału władz (art. 10) oraz działania organów władzy publicznej na podstawie i w granicach prawa (art. 7). Z poglądów judykatury Sądu Najwyższego wynika, że zasada ta może doznawać ograniczenia jedynie w myśl koncepcji tzw. bezwzględnej nieważności decyzji administracyjnej, czyli dotkniętych wadami, które godzą w samą istotę decyzji, jako aktu administracyjnego. Do takich wad decyzji administracyjnych zalicza się brak organu powołanego do orzekania w określonej materii oraz niezastosowanie jakiegokolwiek procedury lub oczywiste naruszenie zasad postępowania administracyjnego (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984 r. III CZP 53/84 i z 27 listopada 1984 r. III CZP 70/84; postanowienie Sądu Najwyższego z 9 listopada 1994 r. III CRN 36/94; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1999 r. I CKN 1079/97). Kontrola taka we wskazanym wyżej zakresie nie jest wyłączona w postępowaniu o uzgodnienie stanu prawnego nieruchomości, ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym (wyrok SN z 7 kwietnia 1999 r., I CKN 1079/97, OSNC z 1999 r., nr 11, poz. 89).

Skarżący nie przedstawił wywodu, który wskazywałby na istnienie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W szczególności również, że formułowane przez skarżącego zagadnienie prawne ma wyłącznie kazuistyczny charakter i zmierza do uzyskania odpowiedzi odnośnie kwalifikacji prawej elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia, co stanowi próbę obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Wywód uzasadniający przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest w istocie pytaniem o trafność stanowiska sądów, rozstrzygających w sprawie i polemiką z tym stanowiskiem.

Skarga kasacyjna zawiera również wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania z uwagi na oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), „skoro Sąd nie wskazał konkretnego trybu - sposobu doręczenia zastępczego decyzji mającej

wywołać skutek cywilnoprawny, a jedynie zbiorczo i ogólnie powołał przepisy „art. 39-49 k.p.a.””. Wykazanie tej przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wyjaśnienia, w czym wyraża się oczywista zasadność skargi, która zgodnie z utrwalonymi poglądami judykatury zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa. Nie może powtarzać uzasadnienia podstaw kasacyjnych; powinien wykazać, że zasadność skargi kasacyjnej jest oczywista, a więc dostrzegalna *prima vista* oraz że każdy prawnik bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08; z 3 października 2013 r., III SK 11/13).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów - nie wykazano, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu powyższego przepisu. Skarżący nie przedstawili odpowiedniej argumentacji, którą wykazałaby oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, a brak powołania wprost odpowiedniego przepisu kodeksu postępowania administracyjnego (k.p.a.) przez sądy obu instancji (np.: art. 43 k.p.a.) i zbiorcze odniesienie się do przepisów kpa, które określają sposób dokonywania doręczeń w tym postępowaniu (art. 39-49 k.p.a.), nie

przesądza od zasadności skargi kasacyjnej, w szczególności w kwalifikowanej formie, określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W szczególności, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiście nawet naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący musi więc wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), że kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2020 r., III UK 574/19.). W ramach niniejszej sprawy nie można przyjąć, że Sąd Okręgowy dopuścił się kwalifikowanego naruszenia prawa, które spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Wywód zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadzał się do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, nie zaś wykazania, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom.

Uznać zatem należy, iż wymienione przez skarżącego podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą jak również okoliczności sprawy nie wskazują, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz na podstawie § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 i § 5 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2018, poz. 265).

jw